

Fázli Szadik. *)

Ab szirászi rózsavölgyben,
 Cserem miljó rózsaszál,
 Ab szirászi rózsák között
 Szájtól-szájra rege száll.

Fázli Szadik csatába ment,
 Szép Ablime siratta,
 Fázli Szadik nem jött vissza,
 Ablim megbalt miatta.

Másnap reggel a rózsák közt,
 Hezitettek sírnak tért,
 Harmadnapra Fázli Szadik
 Ab csatából hazatért.

Hegyednapra Ablim mellett
 Fázlinak is sirt ástak,
 Ab szirászi rózsabimbók
 Ezt regélik egymásnak.

*) Mutatvány Násszer Eddin perzsa költőnek Kallisztosz fordításában közelebb sajtó alá kerülő költeményeiből.

Talált levelek.

IX.

— 1854. április 30.

Mélyen tisztelt grófhölgy!

V. levelemben mondtam: Embernek, kivált a nőnek minden földit túlhaladó kincse a religio. E kincset ideje korán a gyermek szívébe ültetni: ez is szülei — különösen pedig anyai kötelesség és ha most nem kezdi meg e fáradságos tanulmányt, mikor fog végére jutni? ... talán kevésbé fárasztó, szégyenítő és keserű lesz majd serdültebb korában ütközni száz meg száz olyan akadályba, melyeket ismerethiány miatt előre nem látott, kerülni s legyőzni pedig nem tanult meg? ... Ne higgye! hanem higgye azt, hogy a későbbi leczkőzés, melyet az élet folyása vagy a társadalom készít a tudatlan, ábrándosan érzelő vagy pedig ügyetlen számára, — e leczkőzés vajmi keserű és zavarója az élet boldogságának.

S kérdelem Öntől: nem volna-e kegyetlen és szívtelen azon anya, ki gyermekét az ily leczkézésektől megkímélni nem igyekeznék? nemde: igen! és lássa édes gróf k. sokan azon idéten kiméletet, midőn a gyermek mindenben saját kényét követheti, nevezik atyai vagy anyai szeretetnek! Holott pedig az valóban nem egyéb — a legkegyetlenebb magzatölésnél!

De miután grófné ő nmlga, Önnek gondos anyja, a dőre kényeztetést mellőző bölcs előrelátással, gyöngéd szeretettel, sőt ha ugy látja szükségesnek, vallásos és józan fegyelem által a neheztelés vagy büntető pirongatás hangján szoktatja Önt mindarra, mi által szükség idején magán segíthessen és hinti szívébe azon bölcs gyakorlati tanácsokat, melyek által magát az élet hullámzó tengerén az elmérőléstől megmentse: nem kell-e belátnia, hogy mindezen sok szives fáradalom az Ön boldogságáért verő szív szeretetének gyümölcse. Önnek ezt, ha van szive, be kell látnia, be kell vallania.

Trefort Ágostonhoz.

(Mellszobra teleplezése alkalmára.)

Ünnepe van a Magyar hazának,
Mellszobrodról hull le a lepel.
Emelték azt neked, hon bajnoka,
Buziási hű tisztelőid.

A nevelés s nép jóléte mellett
Munkáltál egy évtizeden át.
Sok megbántást nyugodtan tűrtél el;
Csakhogy boldognak lásd a hazát.

Óh! munkálj továbbra is nagy férfú
A sokat tiprott nép hazáján.
Tedd nagygyá, diésővé tanügye egét,
Oszlassad el borús fellegét.

A jutalmat a hon adja majd meg,
S az utódok jóért égő keble.
Büszkeséggel gondol nagy nevedre,
Áldja azt, mig magyar él e földön.

Kovács Antal.

A könnyelmű fiu.

— H ö c k e r G u s z t á v e l b e s z é l é s e . —

Fordította: Magyar Dávid.

II.

„Elmém még ép, de testem ereje miként a gyertya ellobog.“

(Folytatás.)

Bódog halkan fölsóhajtott s tovább tanult. A tanulás most már éppen nem ment. Boszusan csapta össze a könyveket, egy üveget vett elő, telve jóféle tokajival s egy hajtásra kiürítette azt. Hogy megszabaduljon a kisértéstől, leböcsájtotta a függönyeket, de már késő volt. Erős kopogás hallatszott az ajtón. „Szabad!“ kiáltá Bódog. Az ajtó megnyílt s egyike legjobb barátainak tekintett be, mi közben kiáltá:

„Nézz meg az ember, s valósággal a könyvei mellett ül és tanul.“ *Pubi nem szégyenled magad!*“

Néhány nappal előbb, midőn a rendőrtanácsos előtt mint bűnbánó állott, nem volt olyan zavarban, mint most pajtása előtt.

„Mondd csak, mit jelentsen ez?“ kérdé a másik.

„Mi mást — mondá Bódog, — mindennek megvan a maga ideje, s most a tanulásra került a sor.“

„Ez hallatlan!“ — mondá a másik — „tanuljon a ló, elég nagy a feje! Pubi, ezt nem vártuk tőled.“

Kérlek, *Czukros*, ne sértegess“ felelé Bódog.

„Már látom, hogy meg vagy zavarodva. Csak azt kérdem, el akarod-e hagyni a mi társaságunkat.“

„Nem is akarok arra gondolni“ — mondá Bódog — mert a megváltozott körülmények kényszeritene, hogy minden mulatságot kerülve, pótoljam a mulasztottakat.“

Hosszas tanácskozás után el lett határozva, hogy a legközelebbi összejövetel a veres macskához címzett házban leend.

Bódog azon kifogására, hogy e ház kétes hirben áll, megnyugtatták azzal, hogy ők azért mennek oda, legalább senki sem háborgatja őket.

Néhány percz múlva a könnyelmű fiu már künn sétált a városban, könyveiről megfeledkezve, mint a tavalyi hóról. S midőn sétája végeztével a város egyik vendéglőjében vacsorához ült, a könnyelműség kinyomata már ismét ott cikázott szemeiben, csak az alkalom hiányzott, hogy a dáridó újból megkezdődjék.

Könyveire és az előadásra a legnagyobb utálattal gondolt.

III.

„Minden iparkodásuk a gonoszra irányul.“

A veres macskához címzett ház fényes multtal dicsekedett. Pár száz évvel ezelőtt egy grófi család birtoka volt.

Egy könnyelmű örökös azonban néhány óra alatt elkártyázta. Fokról-fokra sülyedt azóta; utolsó előtti birtokosa vendéglős volt, de ez sem boldogult benne, s kénytelen volt túladni rajta. Jelenlegi tulaj-

donosa egy, a környék földmivelői között boszorkány híreben állott nő volt. Máriának hitták. Külső megjelenése visszataszító, undorító volt. Unokája *Kilián*, ki a házmesteri és felügyelői állást töltötte be, hasonmása volt öreganyjának azzal a különbséggel, hogy Kiliánt még vörös hajjal is megáldotta a gondos anyatermészet. Viharos éj köszöntött be, a szél oly erővel zugott, mintha csak el akarta volna seperni a világot. A vendégszobában ült az öreg asszony, különös dalt dudolva fogai között, melynek minden versszakában ismétlődtek e szavak:

„Jól vigyázzatok.“

Alig, hogy e dalt eldudolta, belépett Kilián, kinek személyleírásához még csak azt kell megjegyezni, hogy bandzsál volt. „Átkozott idő“ — mondá, s közelebb lépett a kályhához.

„Nem tesz semmit“ — vigyorgott az öreg. „Ez a rossz idő arannyal fog fizetni nekünk.“

„Óh, te telhetetlen papzsák“ — mondá Kilián — „mikor szűnik már meg egyszer becsvágyad?“

„Ne beszélj rólam olyan kiméletlenül, hiszen a te számodra gyűjtöm“ — mondá Mária.

„Nagyon bajos azt elhinni, ha azt a nagy pazarlást látja az ember, a mit te itten véghez viszel.“

„Pazarlás?“ — kiáltá az öreg.

„Ki meri azt mondani, hogy én pazarló vagyok.“

„Én — és Farkas is azt mondja. — Mert máskülönben nem vetted volna Annát a házhoz.“

„Nem elég fiatal és szép?“ vigyorgott ismét az öreg. „Hisz ugyanis a te feleséged lesz.“

„Az ám, csakhogy kettőnkön áll a vásár — felelé Kilián — s én attól félek, hogy Anna nem fog beleegyezni!“

„De ha én parancsolom!“ — kiáltá az öreg.

„És Anna nem fog engedelmesskedni“ — veté ellen Kilián.

„Kényszeríteni fogom rá“ — kiáltá az öreg.

„De ő nem hagyja magát kényszeríteni“ kiáltá Kilián.

„De nekem módomban áll őt kényszeríteni.“

E beszélgetés közben belépett a sokat emlegetett leány: Anna a vacsorával, mely főtt sonkából s keményre főtt tojásokból állott.

Kevéssel utána Farkas, a másik fiu is belépett, vizsga tekintetekkel nézett körül a szobában s azután mohón nyult az eléje tett tá után, melynek tartalmát egy farkas étvágyával falta föl.

Alig végezték be a vacsorát, midőn léptek zaja hallatszott a folyosón.

„Mit jelentsen ez?“ — kérdé Farkas hevesen.

„Csöndesen fiam. Ezek a tanulók a városból“ — nyugtatá meg őt az öreg.

„Vagy ugy“ — kiálta fel Farkas megkönnyebbülten.

„Anna“ — kiáltá az öreg — menj és szolgáld ki az urakat.“

Anna erre kiment egy lámpával kezében; Kilián nem sokára követte őt.

Farkas szótlánul állott meg helyén; néhányszor megesóválta fejét, majd fel s alá járt, végre kedvetlenül felkiáltott: „Tudod-e öreg, hogy ez bajt hoz reánk!“

„Hogyan?“ — kérde az öreg.

„Hogy miért, kérde?“ viszonzá Farkas. — „Ezek a diák urak utóvégre sem egyebek, mint a rendőrség kémei.“

„Ugyan hagyj fel ilyen badar beszédekkel“ — könyörgött az öreg.

Hagyjuk őket sajtószzerű beszélgetésükben vitatkozni, s nézzünk a felső emeleti vendégszobákba, hol Bódog és társai mulatnak.

A társaság a legvidámabb hangulatban ült együtt s a mily mértékben szaporodott az üres palaczkok száma, ép oly mértékben emelkedett a bátorság és jókedv a mi vést sem gyanító keblekben.

Legnagyobb bámulatra az öreg nő lépett be. Halotti csend következett be a teremben, mindenkinek szeme a nőre irányult.

„Bocsássanak meg uraim“ — töré meg a csendet az agg, — „de személyes ismeretségben nem állván az urakkal, nem tudom itt található-e Pubi urat?“

„Ez pompás — kiálták a többiek — már neveinket is tudja, ez aztán figyelem. Pubi kövesd őt.“

Bódog kiment az öreg nővel a folyosóra, ezután olyan Jeremiás-féle siralmat csapott egy agg koldus felett, kinek egy krajczár sincs a zsebében, ki e miatt éhen fog veszni.

Ő maga, t. i. a csapszék tulajdonosa, nem segíthet rajta, ő is szegény; a mi csekély jövedelme van, az alig elég az ő és gyermekei számára; kéri tehát őt, legyen szánalommal az agg koldus iránt.

Bódognak minden hibája mellett megvolt az a dicséretes szokása, hogy a midőn embertársának nyomoráról hallott valamit említeni, első volt, ki embertársai felsegélésére erszényt nyitott. Most is ezt akarta tenni. De az öreg Mari visszatartotta őt, mondván, hogy előbb tekintse meg az öreg koldust, s csak aztán segítsen rajta.

Felvezette szobájába.

„Légy már nyugodt, Gábor“ szólitá meg az öreg a tűz mellett melegedő koldust, „itt hozok egy jó szívű fiatal embert, ki nyomorúságodat enyhíteni fogja.“

„Az Isten fizesse meg“ — mondá a koldus bágyadt hangon — már két napja nem ettem meleg ételt. E szavak után köhögés vett rajta erőt, a mi Bódog részvétét még jobban fölklíté.

„Szerelmes ég“ — kiáltá — „és nincsen senkid sem, ki reád gondot viselne?“

„Senkim sincs“ — felelé a koldus folytonos köhécselés közt — „egy fiam volt, az is meghalt.“ E szavaknál elkezdett sirni és zokogni. Bódogot mélyen meghatották a koldus szavai, s elérzékenyült hangon biztosítá őt pártfogásáról, miközben kinyitotta erszényét s egy darab aranyat csusatott a koldus kezébe.

Most az öreghez fordult, halkan megparancsolta, hogy a koldus számára jó vacsorát készítsen, a fizetés az ő dolga lesz.

A koldus valószínűleg meghallotta a halkan kiejtett szavakat, mert kezét összekulcsolva kiáltá: „Adjon az Isten ezer annyit.“

Bódog azzal az öntudattal távozott, hogy most egy jó cselekedetet vitt véghez.

Alig távozott azonban a teremből, midőn az ál-koldus ledobta magáról az öltözetet, s nevetve kiáltott föl: „Még soha aranyhoz ily

könnyen nem jutottam, mint ehhez. Valóban ez a fiatal ember a jószívűség és tapasztalatlanság netovábbja.

„Nemde“ — kiáltá az öreg nő — „ugy-e mondtam?“

„Ha jól vesszük a dolgot, csekélység“ — felelé Farkas — gondom lesz reá, hogy megkönnyebbitsem őket. De most dolgom után kell menni“

Az öreg nő vissza tartotta, mondván, hogy előbb osztozkodni kell az aranyon.

„Mi jut eszedbe?“ — kérdezé Farkas — „az aranyat magamnak tartom, te pedig elégedjél meg a vacsora árával.“

„De ravasz vagy; de remélem, hogy még ez éjjel mindent helyre fogsz pótolni.“

„Minden műszer nálad van?“

„Itt a földolog a harapófogó,“ felelé Farkas s ezzel elhagyta a szobát.

Másnap villámként terjedt el a hír a Lipót város polgárai között, hogy az elmúlt éjjel ismeretlen tettesek betörték egy ékszerész boltjába s azt teljesen kirabolták.

„Tudja a manó“ — szóltak a polgárok egymáshoz — „miként történnek ily vakmerő rablások. Rendőrségünk elég nagy számu.“

„Azt megengedem“ — felelé a másik polgár — „de valahányszor ilyen zivataros éj van, mint a közel mult is, akkor a rendőr urak is jobbnak tartják aludni.“

„Hála Istennek, hogy nekem semmim sincs“ — mondá egy harmadik polgár — „én tölem mit sem lophatnak el.“

„Én tölem még kevesebbet“ jegyzé meg egy negyedik.

„Éljen a mi bölcs rendőrségünk!“

Piroskának.

I.

Egy esztendő kis leányom,
A teremtő fátat áldom —
Ide csak, megállj, hohó!
Hadd, hogy apád gratuláljon,
De szót, vagy mit, hogy találjon,
Hogy megértsd, te kis bohó?

Szóm hiába értenéd te,
Bele sülnék a beszédbe,
A gyermeknél, gyermekebb.
Édes anyja, segíts, jöszte!
Kis lányunkat hadd fűröszsze
Egy egész csók — permeteg.

II.

Ma léptél ki a világba
Édes kis gyermekem;
Ma kezdted meg a bolyongást
A földi téreken.
Apád, anyád fognak kézen,
Szerető gond vezet . . .
Lesz-e még majd, ki ily szentül
Fogja meg a kezéd?!

Csengeri János.

Egy szem ára.

— Elbeszélés. —

Irta: Halasy Béla.

III.

(Folytatás.)

A látományok, — melyeket ily lázas állapotban szemléltem, mint környezetem elbeszélé néhány nap mulva, — borzasztóak lehettek.

Midőn teljes öntudatom visszatért a tengeri betegség első rohamai után, egy gyöngéd kéz érintésére nyitottam fel szemeimet; s első tekintetem a mély hála kifejezése lehetett, mit oly lénynek szenteltem, ki szerencsétlenségemben a lehető legkiméletesebben bánt velem.

— Csöndesen maradjon, — szólt ápolóm, mikor észre vette, hogy meg akarom köszönni gyöngéd bánásmódját, — a tengerészek kemény emberek, kik a legcsekélyebb javulást is teljes gyógyulásnak veszik; s a fogoly ismét visszakerül börtönébe, ha többé nincs az ápolóra szüksége.

E pillanatban egy tengerész lépett a hajófenék körtermébe, hol én is ágyamon nyugodtam.

Mint hogy balsorsom az emberek közé dobott, ellenállhatlan gyűlöletet éreztem mindnyájuk iránt balga hitemnél fogva, mintha ők lettek volna tulajdonképeni okai jelen helyzetemnek. A tengerész közeledtére szemeim bátyadtan csukódtak le, mire érzem, hogy üteremet tapintá meg.

Az orvos, gondolám magamban. Valóban ő volt.

Parancsára ápolóm elhagyta a szobát, hogy levest hozzon nekem, s az orvos mellettem foglalt helyet.

Ez ember, — hogy mellettem ül — borzalommal töltött el, s hideg veríték gyöngyözött homlokomon. Mintha a büntető igazság eszméje testesült volna meg, s jött volna el, hogy bűnomet megtorolni készüljön.

Egy pillanatra sem tudtam felnyitni szemeimet, hogy reá lekinsek. Mintha szívemet akarta volna szétdobni a vér, mely belé tódult; talán ő is hallotta dobogását, mert kezét még mindig üteremen tartva, szívem tájára helyezé most, s fölém hajolt, hogy ziháló lélekzetemet hallgassa.

Éreztem arczomon forró leheletét, s bátran állithatom, hogy a lidércnyomás ez érzet mellett elenyészik. Nem bírtam vi szafajtani a kiáltást, s gyöngeségemtől telhető erővel igyekeztem megszabadulni e kínos helyzetből.

Egy elsoványodott, halavány, lázgyötört beteg részéről ily erőszakos cselekményt bizonynyal nem várt az orvos, mikor reá tekintettem szemeim takaratlan rémült kifejezésével: egy szelid arczu, bár viharsozott, — deres haju, öreges férfi meglepetést mutató tekintetével találkoztam

— Még mindig beteg vagy, — szólt hozzám.

— Légy türelmesen és várj míg teljesen visszatér egészséged.

Hangja egészen meghazudtolá feltevésemet.

E vad természetű emberek között, — kikenél a gyöngédség, szánalom vagy részvét mindmegannyi nevetséges és gyermekes tulajdonok,

— legkevésbé várhattam a szelid modort, melylyel az orvos a kevés szót hozzám intézte s irtózásom tőle, most az igaz bizalom és ragaszkodássá változott át.

Csöndesen bocsátkoztam vissza a durva tengeri fűvel tömött párnákra, midőn az orvos ismét beszélni kezdett.

— Lázad megszűnt. Semmi veszélyesebb bajtól sem tartok már, de meg kell nyugodnod az én parancsaimban, s türelemmel várnod a teljes felgyógyulást. Négy napig valóban heves lázad volt, a mit fokozott a hőség, mert itt Afrika partjain nincs befolyása az északi szélnek.

— Afrika partjain? — kérdém csodálkozva.

— Teljes önkivületben voltál, azért nem is tudhatod, hogy hajónk már Arábiához közeleg. A hőség mindig fokozódni fog, minden nappal, minden órában.

Csak most érzém, hogy a hálóval bevont ablakon át csaknem fullasztó meleg áramlat huzódott be a terembe.

— Öntudatlanul haladtad meg az óriási távolságot, mely szülőföldedtől — mit gyakran emlegettél, — elválaszt. Eveline aligha sejtí hollétedet! . . .

— Ah! — kiálték fel, — és ön uram, ismeri Evelinet?

— Nos, igen. Ő bizonyára testvéred.

— Nem, nem testvérem, hanem . . .

— Lázadban testvérednek nevezted őt, sirtál és bocsánatért esengtél.

Egyszerre világos volt előttem, hogy önkivületben kibeszéltem a büntettet, melyet elkövettem. Ismét remegni kezdtem az orvostól, ki mereven nézett szemembe, talán hogy gondolataimat kémlelje.

Ujra felvevé a szót:

— Bizonyosan aggódik miattad, mert hogy forrón szeret, azt szavaidból eléggé megértettem.

E szavakra, melyeket betegségemben elejtettél, mégis mintha büneidnek változása lenne.

— Igen, igen, — szóltam elérékenyülve, bünt, nagy bünt követtem el, s a miért e hajón szerencsétlen fogságomat szenvedem, — egy matróz megszökésében, — teljesen ártatlan vagyok; ki soha tengeren nem voltam, s hasztalan volt minden ellenvetésem elfogatásomkor.

A hajó fedélzetéről tompa hangkongás volt hallható, mely inkább csörgéshez hasonlított, mintsem csengetéshez.

Az orvos kivette óráját s reá pillantott.

— Fejünk felett a nap, — mondá.

Azután hirtelen elhallgatott és figyelt, mialatt zugás volt hallható, mintha a hajó felett vihar tombolna.

— Hallod? — kérdé az orvos. Ez a szirokkó, gyöngébb mint a számum, de azért veszélyes lehet. Azután mintha meg akart volna lepni, hirtelen így folytatá:

— S mi történt Evelinével?

— Nem tudom mi történt szegénnyel, — felelém önkénytelenül.

— Betegségedet nagyban megkönnyitené bünöd teljes bevallása, e mellett talán sorsodon is javíthatnék . . .

Megragadtam kezét, hogy csókjaimmal halmozzam el, de ő lecsöndesített.

Hogy enyéim körétől elszakadtam, ez egyetlen ember volt az, ki nyers, durva szavak helyett, bizalomgerjesztőn tapogatott a húr után, mely szivemben az őszinteség hangját megadta volna.

Töredelmesen és hálásan emeltem szememet a tisztos arcra, azután körülményesen adtam elő a történeteket ama szerencsétlen napon, a szökést a szülői háztól, lelkiismeretem üldözését, — a tévedést, melynél fogva a szökött matrózt kereső rendőrök a ruha és arcz hasonlósága után indulva elfogtak, — s mert a valót rejtettem, s makacsságom a gyanút megerősíté, a hajóra kísértetésemet; a véletlen játékát, hogy a „Corsaire“ — már elhagyta a kikötőt, s mindent a legparányibb részletig a mi a legutóbbi pillanatilag történt.

— Gyanítottam, hogy a láz némileg valót beszéltet veled. Egészséged visszatérte előtt azonban nincs lehetőség szabadulnod, s e mellett a hajó megállapodás nélkül fog haladni India partjai felé Arábia sziklás sivatagait megkerülve az egyenlítő alatt.

Földrajzi ismereteim már ekkor kiterjedtek az egész földgömbre, s így megtudtam érteni valamennyire az orvos szavainak jelentőségét; bár korántsem bírtam képzelni azon roppant területet, mely köztem és a szülői ház küszöbje között volt.

— Hogy bevallottad elkövetett hibádat, — mely meglehet, hogy a legnagyobb szerencsétlenséget idézte elő, — talán javítani fogja helyzetedet. Én mint e zord emberekhez tartozó és társaságuknak tagja, szenvedéseik enyhítője és megosztója, felhasználom befolyásomat sorsod türethetőbbé tételére. Légy azonban elkészülve a veszélyes, bizonytalan és talán hosszú, önkénytelen utazásra mit könnyelműséged okozott.

E perczen -- ebédemet hozva, — az ápoló lépett.

(Folyt. következik.)

Aranymondások.

Ha fájáról leszakad a levél: mind-egy már akkor neki, akármerre fúja a szél.

Petőfi.

A nőtlen ember hasonló a hamis esődöt jelentőhöz.

Armand Desprez.

A nyilvános nevelés demokratává, a magán nevelés despotává teszi az embert.

Galliani.

Mi a szépség? — A szerencsének egy igézete.

Stendhal.

Az embereknek és állatoknak nagy része megijed, és újra megnyugszik a legnagyobb mennyiségeken.

H. de Balzac.

Azon tábornok érti mesterségét legjobban, kinek katonái lábbelivel ellátvák, s kik éhséget sohasem szenvednek.

Egy rokkant.

Nem dohányozni, de a dohány szagát eltűrni — ez jelképe a legnagyobb türelmességnek.

G. M. Valtour.

Meghalt a hazáért.*)

— Elbeszélés. —

Irta: **Hevesi József.**

Szép nyári reggel volt, a nap mosolyogva kelt föl, mint a jó gyermek, ki ragyogó arczzal beszéli el ébredése után, mi szépet álmodott az elmúlt éjszakán.

És a nap mosolya ott ragyogott az egész vidéken — erdők, mezők, folyó és patak mind olyan szépen nevettek az aranyos napfényben, hogy az ember szive egész eltelt a gyönyörrel.

A fehér poros országút úgy csillogott a napsugaraktól, mint egy széles patak, melyben hig arany folyik.

A természetben azonban csend volt, ünnepélyes mély csend, mint-ha még mindig az éj sötét palástja takarná be a mennyboltot.

Madár nem dicsőítette csicsergő dalban a ragyogó mindenséget, s szellő nem sutogott az útszéli akáczfák sűrű lombjai között.

De im egyszerre a messze távolból, onnan, hol az országút kanyarulatát magas nyárfák szegélyezik, kurjongatasokkal ékes vig zeneszó elmosódott hangjait hozta magával a fuvalom és az országút végén csakhamar egy hosszú menet jelent meg, mely felett kápráztató fényvel csillogott, villogott valami.

A menet lassanként közeledett és a zene és a kurjongatás hangja mindjobban hallható lett. Sőt a gyakorlott szem most már ama csillogó tárgyakban puskára tűzött szuronyokra ismerhetett. Ezekről fénylett vissza a napsugár kápráztató ragyogással.

Háborúba induló ujonczok voltak ezek, kik most sorakoztak a harci zászló alá, hogy a veszedelemben levő hazáért vérüket ontsák. Olyan fiatalok voltak még! A zsenge ifjúság derüje ott virult még arcukon, mely azonban ragyogott az örömtől, a boldogságtól, hogy ime ők a haza védelmére kelhetnek, hogy ők a szent szabadságért fegyveres kézzel küzdhetnek.

A zenekar lelkesítő dalokat játszott és a kis csoport utána énekelte, hogy a nagy szabad természet csak úgy zengett bele:

. . . Ha még egyszer azt izeni,

Mindnyájunknak el kell menni.

Éljen a haza!

A menet, melynek nagy részét a távozók családja képezte, az alatt egyre közelebb jött. Már látni lehetett a virágokat is, mik az ujonczok csakóit diszíték és a lelkesedést, melytől a harczba menők arcza csak úgy sugárzott

Egy magas domb tövénél végre megállapodott a menet és itt aztán megindító, szivszakgató jelenetek folytak le. Útött a válás órája s mindenkinek búcsut kellett venni övéitől. Itt egy ósz apa szoritotta kebléhez fiát, amott egy anya siratta távozó gyermekét, amoda két testvér vett fájdalmas búcsut egymástól, idébb meg egy vőlegény szakította ki ma-

*) Mutatvány Dolinay Gyulának a Hasznos Mulattató jeles szerkesztőjének „Hazaszeretet Könyve“ czim alatt ép most megjelent könyvéből.

gát mátkája ölelő karjai közül. Nem volt szem, melyben ott ne csillogott volna a búcsu könyje és még az őrmester szava is remegett, mikor egyet pödörítve bajuszán, kimondta a vezényszót:

— Sorakozz!

A legénység közül még egyszer magához szoritotta mindenki azt, a ki drága volt szívének, azután sorrendet képeztek.

Az őrmester végig nézett a kis csoporton, a sok zokogó asszonynepen, aztán mélyen lenyomta szeme közé csákóját és szigorú hangon vezénylet:

— Indulj!

A fiatal hadfiak — bár nem ismerték még eléggé a fegyelmet — oly hirtelen engedelmessé váltak, mintha már régi, kipróbált, puskaporzagot érzett katonák lettek volna.

— Isten áldása veletek, mondák a visszamaradók és könyezve néztek, a távozók után.

És megperdült a dob és elindultak a hosszú, fényes országuton végig, melynek fehér pora, mint egy glória-ködbe burkolta őket.

Az apák, az anyák, a rokonok sokáig, sokáig utánuk néztek, a míg csak a feltűzött szuronyok csillamló fényét láthatták, aztán visszafordultak és lassu léptekkel tértek falujukba.

A vidék ismét csendes volt és elhagyatott, csak egyetlen egy lény volt, a ki a természet csendjét keserves zokogással megzavarta. Egy kicsi kis legényke, ki keservesen sirva panaszkolta sorsát a zöld mezőknek és a ragyogó napnak, a miért hogy ő nem vált be katonának.

Hej mert a természet nagyon motoha volt hozzá és nyomoréknak alkotta. Hátán kinövés volt s egyik szeme hibás.

Társai mind-mind eleget tehettek a haza hívó szózatának, fegyvert ragadhattak, hogy az ellenséggel szembe szállhassanak, csak ő, egyedül ő volt kárhóztatva az itthonmaradásra. Lelke t-li volt tettvágyú, szíve nem ismerte a félelmet, keblében a honszerelem tüze lángolt; de hiába, neki nem állott módjában társait követni a csataterre, ő nem áldozhatta vérért a hazáért, melyet annyira szeretett. Nem lehetett katona, mert nyomorék volt szegény, testi nyomorék. Az ő válla nem bírta volna el a puskát.

Oh, mint irigyelte barátaitól, játszótársaitól, hogy ők mindnyájan elmehettek a becsület mezejére! . . .

Sokáig, sokáig nézte egy domtetőről, a mint tova vonultak, s mikor már elnyelte őket a távolság köde, s nem hallotta többé a dobogást, leborult a földre, beletemette arcát a porba s úgy panaszkolta el sirva, zokogva az ő mostoha sorsát.

— Mit csinálsz te, itt Laczi fiam?

Ezt a kérdést intézte valaki hozzá, mire ő megrezzenve tekintett föl s az öreg tisztelendő urat látta maga előtt.

Megtörülte könyes szemeit, de nem tudott válaszolni, olyan nehéznek érezte a szívét.

— Szólj hát fiam, mi lelt? miért sirtál olyan keservesen?

Szegény fiu alig volt képes elzokogni szíve bánatát. Csak ennyit szólott:

— Mind elmentek . . . csak egyedül én maradtam itthon . . . csak én nem mehetek . . .

A tisztelendő urat mélyen meghatották a gyermek őszinte szavai. Megsimogatta könyvtől ázott arczát, megveregette vállát, aztán mintegy áldólag tette kezeit a kis pupos Laczi fejére.

— Hát olyan nagyon szerettel volna velük menni, édes gyermekem?

Laczi csak fejével intett igenlőleg.

— És nem féltél volna a csatatéren, hol oly bőven osztogatják a halált?

— Nem én, hisz oly édes a hazáért meghalni! szólt Laczi s szívében a lelkesedés lángja lobogott.

— Igazad van, kedves fiam, mondá gyöngéden a lelkész, a hazáért meghalni dicső dolog. De lásd, gyakran sokkal nehezebb ám élni a hazáért, mint érte meghalni. Menj csak haza jó gyermekem és imádkozzál az ég urához, hogy óvja meg hazánkat az ellenségtől, s hogy diadalra juttassa a mieink fegyverét. Menj haza, ki tudja, nem vár-e rád otthon nagyobb szerep, mint a csatatéren . . .

Laczi úgy érezte, mintha a tisztelendő ur szavai kissé megnyugtatók volna fájó szívét, s mintha lelkét nem nyomná már annyira a bánat, mint azelőtt.

Mélyen felsohajtott, aztán megcsókolta a lelki atya kezeit s lassan megindult hazafelé . . .

* * *

Hét, hét után mult s ez alatt egyre érkeztek a faluba a hírek a haza szent zászlója körül sorakozott ifjakról. Lipcsey István már káplár lett, Kocsis Gergely meg szakaszvezető. Mindakettő kitüntette vitézségét a csatában. Szegény Csécsey Andrist azonban halálosan találta az ellenség golyója. Ott esett el a csatatéren. Meghalt a hazáért!

Hogy föllángoltak a szegény Laczi szemei, hogy földobogott szíve, mikor ezeket a híreket hallotta. Milyen hősök az ő játszótársai! Vitézül harcolnak a csatában, meghalnak a hazáért.

Oh, ha ő is! . . .

És mindannyiszor belenyilalt szívébe saját tehetetlenségének fájdalma, valahányszor barátainak dicsőségéről hír érkezett . . .

Oh, miért nem halhathat meg ő a hazáért! . . .

Egy reggel szomoru napra ébredtek föl a kis falu lakói.

Menekülő katonák fegyvereinek csörgése zavarta föl a megszkott csendet.

Seregeink vereséget szenvedtek a tulnyomó számú ellenség részéről és menekült, ki merre tudott.

Agyuk és nehéz társzekerek robogtak végig a kis falu szük utczáin és a tisztek között akárhánynak volt arany gallérja.

Ki tudja, nem volt-e valami nagy vezér is közöttük?! Olyan szomoruak voltak mindnyájan s körül sem tekintve a kis faluban, siettek tova, előre, előre . . .

(Vége következik.)

Az én keblem . . .

Az én keblem nem a
 Kikelet rónája,
 Napja az örömnök
 Nem mosolyog rája.
 Tavasza, tündére
 Messze más határon . . .
 Isteni szép arezát
 Én hiába várom.

Szikla az én keblem
 Viharok tanyája,
 Ezer vészes felleg
 Nehezül reája.
 Szenvedéseimnek
 Ninesen vége-hossza:
 Vágyaim rajongó
 Tenger árja mossa!

Kántor Imre.

Naplótöredék.

Éppen tíz év előtt történt. 1872-ik évi június hó 15-én volt befejező érettségi vizsgám. Harminczan valánk iskolatársak. A vizsgáló bizottság mind a harminczunkat „érett“-nek nyilvánított. Örömről, lelkesedésünk nem volt kisebb, mint egy bátor-vitéz hadcsapat öröme, lelkesedése, mely hősiezen állotta ki a harcot és fényes diadalt aratott. Mindegyikünk harminczszoros örömet érzett szívében-lelkében. Összeöleleztünk, csókolóztunk és . . . sirva fakadtunk.

E pillanatban éreztük, hogy a barátság szent köteléke, mely annyi éven át oly szorosan egymáshoz fűzött bennünket — lazulni, talán szakadozni fog. Előttünk láttuk a válás fájdalmas pillanatát.

— Vigasztalódjunk pályatársak! szól végül egy elmés társunk, kit jellemzőleg csak „Indítványozó“-nak nevezünk.

— Halljuk az „Indítványozót!“

Valamennyien örültünk, hogy a vig pajtás kiségit bennünket a kényes helyzetből s más tárgyra irányítja gondolatainkat.

— Hallgassátok meg pályatársak utolsó „indítványomat“. Én hiszem, hogy meghallgatjátok. Közös érzelmeinket és akaratunkat vélem tolmácsolni, mikor azt indítványozom a válás pillanatában, hogy mondassék ki azon erkölcsileg kötelező határozat, miszerint tíz év múlva e helyen valamennyien összegyülekezünk. Mintegy jelszóra harmincz lelkes ifju felemelte e szavakra három ujját és kalaplevéve esküdött:

— Barátságunk és becsületünk szentségére esküszünk, hogy 10 év múlva e helyen megjelenünk.

Még egy meleg kézszorítás — baráti csók és a harmincz ifju elvált.

Az élet aranykorában, az ifjukorban, mikor csapongó a képzelet, fogékony a lélek, felületes az ember és világismeret; mikor tehetségeinket nagyító üvegen át nézzük: kinek ne volnának szép álmai, merész reményei?

De mikor e képzelt világunkból a valóság rideg világába lépünk, mikor az embereket, az életet közelről megismerjük, és tehetségeink képzelt nagyságát a közvélemény ítélete tetemesen leszállítja: kinek ne volnának akkor keserű csalódásai?

Tíz év éppen elegendő a kiábrándulásra.

Tulértük — a kik tulértük — a kiábrándulás korát. A tiz év lepergett. Az életfonalat metsző Párka háromszor vágott sodorító társnője munkájába. A harmincz ifjuból három kora sirba szállt, közöttük az „Inditványozó“ is. Az életben maradottak mind megjelentek a kitüzött időben és helyen. De nem mint tiz év előtt gondolták — országosan ünnepelt férfiakul, hires költőkül, miniszterekül, magas állásu hivatalnokokul — hanem az élet küzdelmeiben megedzett szerény állásu hivatalnokokul. Ki gondolt volna erre tiz év előtt? 18—20 évvel ki elégednék meg egy kis város vagy szük kör becsülésével? Ki ne akarna egyike lenni azoknak, a kik a világ, az emberiség sorsát intézik?

A huszonhét ifjuból csak három lett ügyvéd, három orvos, a többi tanár, pap, kisebb hivatalnok, de egy se katona.

A viszontlátás szívélyes volt. Az együttlét felejthetlen marad. Lelkünkben feltámadtak a régi kedves emlékek a mint a régi ismerős helyeket bejártuk.

Csak a három elhunyt barátnak távolmaradása zavarta a társaságot s tette nyomottá a hangulatot. Sejtelmünk sem volt elmaradásuk valódi okáról.

A napi postával három levél érkezett a társaságra czimezve. Mohón felbontottuk.

„Érzem a nálál lehetét. Nem találkozhatom veletek itt s kívánom minél későbben találkozzunk oda fent. Legyetek boldogok! Isten veletek egykori iskolatársaim!“ „A Bakter.“

Ez volt az egyik levél szomorú tartalma 1878-ról keltezve. Czime így hangzott: „Adassék fel e levél postára 1882. évi június 14-én: Volt iskolatársaimnak (a város és ház megnevezéssel)“

A második távirat volt „Az öreg“ nevű elhunyt iskolatársunk szüléitől, egyetlen fiuk kora halálát tudatják a társasággal.

A harmadik „Az Inditványozó zárt codicillusa.“ E végrendelet végső pontja így hangzik: „Ez összeg (1000 frt) fordíttassék egy, a társaság által kitüzendő célra.“

Az ezer forintot a gymnasiumnak adtuk át azzal, hogy tiz éven át évente 100 frt adassék ki belőle oly végzett tanulóknak, a ki társai közt az elválás alkalmával a legéletrevalóbb „Inditványt“ teszi.

A három elhunyt barát sirjára „Volt tanuló társaid“ felirattal koszorut küldtünk — és elváltunk — ez alkalommal talán örökre.

Gyakorolja e manapság is e szép szokást tanuló ifjuságunk?

Szarvas.

Magyar királyok.

I. Géza.

Géza király, a szerény, vérrel szerzett koronát, csak:
László, főurak és pápa tanácsa után
Tartván meg; s míg béke okáért alkura léptek;
Hát az alatt elhunyt Géza, király, a dicső.

Szt. László.

Géza után László, a dicső s nagy lett a király, kit
 Népe szerelme karolt föl s ragyogó koronát .
 Tőn fejedelme fejére; s mivel Salamon, ki utóbb is
 Nyugtalan életet élt: őt a király, a jeles; --
 Büszke Visegrádon börtönbe csukatta; azonban
 Megszabadulván, utóbb harci Kutesk csapatát
 Hívta a honba, de László kardja miatt futamodtak.
 Így Salamon besenyők sátra alá menekült,
 Kikkel utóbb Görögország ellen táborozék; majd
 Póla vidékén — tán szerzetes életet élt.
 S míg László horvát birodalmat fűzte hazánkhoz;
 Addig a harci kunok büszke Kopulcs nyomain
 Törték a honba legott; ámde Temes körül ők
 Hős László seregétől vérbe fürödtek eléggé.
 Ákos alatt újból törték a honba mohón.
 Ám vereség közt szerte oszlottak; sőt a vezérok
 Párviadalra kiszállt; őt a király megöle.
 László hírét, törvényét Európa tudatta;
 Mert a keresztshad éle fölé helyezé.
 Ámde halála hamar beköszöntvén; három egész s több
 Évig a nemzet mély gyászba borult im ezért.

Csernus Gerő.

Szikrák Shakespeare színműveiből.

(„János király“.)

Éjszaka jár, ki nappal jární nem mer.

*

Ujdonsült rang a nevet felejtí.

*

Rászedni mást, igyekszik eltanulni,
 Csakhogy kerülje a rászedetést.

*

Oh hallgass szép fájdalom.

*

Oh! bár a dörgő egek
 Szájába tudnám tenni nyelvemet!

*

Órült én nem vagyok; nagyon, na-
 gyon is,
 Érzek minden csapást külön külön.

*

Virágom örlő bú eszi.

*

Kézműves is, ha jónál-jobbra tör,
 Becsvágyban elvész a tanult ügyes-
 ség.

*

Vérben vetett alap nem biztosít;
 Mások halála életet nem ad.

*

Időnk lelke tanítson gyorsaságra.

*

Ez a fő csúcsa, leghegye, taréja,
 Legisleg-teteje a czimeres
 Vérgyilkolásnak; a legvéresebb
 Gyalázat, legvadabb és leggazabb
 Embertelen csíny, melylyel hályogos
 Szemű harag, vagy a meredtszemű
 düle

Szánó könyvet facsart ki valaha.
 El hát velem, ki vágó pad, mocsok

Szagu körétől borzad lelkileg,
Mert engem itt bűn bűze fojtogat.

*

Kábult vagyok, s útvesztve bújdosom
E zord világ vészes tuskéi közt.

*

Hadd törölöm le e tisztos harmatot,
Mely, mint ezüst csepp gördül ar-
czodon.

Olvadt szívem már női könyeken,
Bár ez csak olyan rendes áradat;
De a férfi könyek ily ömletegén,
Lélekviharnak egy ily záporán
Bámul szemem s jobban megdöb-
benek,

Mintha az ég boltját teles-teli
Rajzolja látnám égő meteorral.

Közli: Gálffy István.

Az ifjuság számára.

E g y v e l e g.

— Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter tudva-
levőleg hervadhatlan érdemeket szerzett magának a buziási gyógyfürdő
emelése körül. Ez érdemek megörökítésére tisztelői egy mellszobrot
készíttettek, mely f. hó 17-én fog leleplezteni Buziáson. A leleplezési
ünnepélyről jövő számukban fogjuk tudósítani t. olvasóinkat.

— Dr. Benedek Albert temesvári főreáliskolai tanár ur magyar
irodalmi előadásokat tartott a tél folyamában, melyek mindig nagy
számu hallgatók által voltak látogatva. Az előadások f. hó 4-én fejez-
tettek be a negyvenedik előadással. Ugy a jelenvolt vendégek, mint
a hallgatók teljes meglepedéssel nyilatkoztak a dr. B e n e d e k által
elért fényes siker felől. Dr. B e n e d e k a jövő évben is fog hason
előadásokat rendezni.

— A csanádi növendék papság magyar egyházi irodalmi isko-
lája f. hó 3-án tartotta nyilvános záró ünnepélyét, mely alkalommal az
ifju tisztelendő urak nemcsak tudományos ismereteiknek, vallásos ihlett-
ségüknek, hanem meleg honszerelmüknek is oly meglepő tanujeleit
adták, hogy a hallgatóság ünnepies hangulatán az öröm és elismerés,
míg a vezető tanárok átszellemült arcán a magasztos öntudat, a férfias
kötelességérzet nemes ihlete honolt. A szereplő tisztelendő urak közül
kiemeljük: Roosz Máttyás elnököt, Szombach Miklóst, Lebovics Dánielt,
Doraszil Antalt, Damián Pétert és Kayser Lajost.

— Érettségi vizsgálat. A temesvári állami főreáliskolában az érett-
ségi vizsgálatok június hó 8-dikán fejeztettek be. A vizsgálatra jelent-
kezett 17 ifju közül jelesen érettnak nyilvánítottak 2, és pedig: Deniflée
Ferencz és Kikity Milos; — érettnak 14, u. m.: Elcsics Iván, Falu
Gusztáv, Fischer Adolf, Gotthilf Ernő, Hauer Róbert, König József, Koics
Mihály, Lusztig János, Mekovics Dusán, Mixich Máttyás, Plavosin Árkád,
Schiller Arthur, Sévics Simon és Thierjung János. — Egy évre vissza-
utasított egy tanuló.

— A temesvári állami főreáliskolában a magánvizsgálatok
június hó 14-én, a rendes tanulók vizsgálatai pedig június 18—26-ikán
lesznek.

— A pancsovai reálgymn. ifj. önképzőköre mult hó 20-án megtartá ez évi ünnepélyes zárulását. Bevezetőül az ifjuság Tordai Gy. igazgató vezetése alatt harsány szép hangon elénekelte Kölcsey himnuszát. Utána Romanecz M. tanár a kör buzgó elnöke, lelkes és jeles megnyitót mondott, lelkiismeretes önmunkásságra buzdítván az ifjuságot s példányképül állítván fel Deák Ferencz nagy alakját, kinek nevét a kör viseli, és a nagy Révay Miklósét, a ki a megye szülötte. A rá következett titkári jelentés után Bölits J. 7-ik oszt. tanuló Petőfi Ledőlt szobrát szavalta, utánna ugyancsak tőle „A szénsav szerepe a természetben“ cz. értekezést olvasták fel; ezután Annovics S. 7-ik oszt. tanuló szerb népköltemény magyar fordítását adta elő; Sztokka T. sikerült szabad előadást tartott „A földrajzi viszonyok befolyásáról az államok alakulására;“ majd Butorka M. Arany J-ről értekezett s végül Steinberg A. Poe „Holló“ ját szavalta. A darabok majd mind pályanyertesek voltak s meglepően kedvező fogalmat nyujtanak az ifjuság haladásáról és szellemi képességeiről. A nem nagyszabásu, de hazafias közönség észrevehető gyönyörűséggel hallgatta végig a productiókat, s midőn végül az ifjuság ajkán elzendült a „Hazádnak rendületlenül“, bizonyára lelkesen megdobbant a szive és nem minden neheztelő érzés nélkül azokra, a kik meg nem jelentek és közönnyel viseltetnek ez intézet iránt, a mely Pancsován kétség kívül legtisztábban és leggazdagabban kultiválja a magyar miveltséget.

— A nagybecskerekeli főgymnáziumnál az érettségi vizsgálatok m. hó 28, 29 és 30. napjain tartattak meg, Fehér Ipoly szegedi tanker. főigazgató ur, egyszersmind kir. biztos vezetése alatt Főigazgató ur, alig nyolcz hónapja vette át a szegedi tankerület igazgatóságát, de ezen rövid idő alatt is sokaknak volt alkalma meggyőződni ritka tapintatosságáról, pontosságáról és azon előszeretetről, melylyel minden szép, jó és nemes iránt viseltetik. Tudományosságát tekintve, valóban universalis készütségű tanférfiu, kinek a szegedi tankerület főigazgatójává történt kineveztetése által a közoktatásügyi miniszter ő nagymélt. kitűnő szolgálatot tett a hazai tanügynek. Az érettségi vizsgálatra 12 növendék jelentkezett, s ha tekintjük a helyes irányban mozgó ama szigort, melylyel ő nagysága és a vizsgáló bizottság eljárta, az eredmény valóban kielégítő, a mennyiben 12 növendék közül 9 érettnék ítéltetett és csak 3 utasított vissza két, részint egy tantárgyból, ugy azonban, hogy három hó mulva és nevezetesen szeptemberben pótvizsgálatra bocsáttatnak. — A május hó 30 ik napján délután tartott bíráló tanácskozásban ő nagysága meglegedését is nyilvánította mind a tanári kar buzgalma, mint pedig ama szabatosságra nézve, melyet a növendékek feleleteik által tanusítottak. Erről meggyőződni bő alkalma volt főigazgató urnak, mert a vizsgálásban élénk kérdéssel igazán fáradhatatlanul személyesen részt vett. — Az idő rövidege miatt a többi osztályok látogatására csak egy nap maradt — csütörtök — mely alkalommal épen úgy, mint az érettségi vizsgálat alkalmával ő nagysága nem csak passivé szerzett magának felvilágosítást a végzett tananyagról és a tanulók előmenetele és képességéről, hanem élénk és érdekes kérdései által is, melyeket a tanulókhöz intézett. Figyelmét kiterjesztette minden részletre, megvizsgálta az intézeti szerelvényeket, megnézte a

gymnasium templomát, sőt megfigyelte a helyiségeket külsőleg is. A zártanácskozmányban meglegedését nyilvánította a tapasztalt rend, fegyelem és különösen a tisztaság felett mely az intézetet jellemzi. Az érdem e tekintetben első sorban mindenesetre a tanári testület fejt, Arányi Béla főgymnasiumi igazgató urat illeti, a ki példás buzgalommal és pontossággal vezeti az intézet ügyeit. Főigazgató ur ő nagysága nem is késett elismerni ezt úgy első sorban az igazgatónak, mint az egész tanári testületnek.

— **A n.-kikindai gymnasiumi bizottság** m. hó 28-án N.-Kikindán gyűlést tartott. A hozott határozatok között kiemeljük a következőket: A gymnasium az 1883—84-ki tanév kezdetével a casino épületéből egy külön épületbe fog elhelyeztetni, mely a jelenlegi helyiségekért cserébe átengedettik és megfelelőleg átalakittatik. Minthogy az átalakítási munkálatok hosszabb időt vesznek igénybe, a tanév csak október hó 1-jén fog megkezdetni. A gymnasiumi alapszabályok a vallás- és közoktatásügyi miniszterium leirata értelmében módosítottak, a fegyelmi eljárásra vonatkozó rész kivételével; mely tekintetben a bizottság ragaszkodik azon előbbi határozatához, hogy a fegyelmi ügyekben a bizottságnak is adassék némi befolyás. E szerint a bizottság is elrendelheti a fegyelmi eljárást. A fegyelmi vizsgálatot a miniszter által kinevezett és a bizottság által választott egy-egy biztos és e kettő által választandó elnök ejtené meg. A fegyelmi ügyben első fokulag a fegyelmi bíróság, másodfokulag a miniszter határoz. A fegyelmi bíróság áll a miniszter által kinevezett két és a bizottság által választott két tagból. Elnökét a bíróság választja s ha egy közös megállapodás nem jönne létre, a főispán nevezi ki. Végül a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz azon felirati kérelem intéztetett, hogy Hegedüs Pál és Dr. Jakó János ideiglenes tanárok új pályázat kiírása nélkül rendszeresítsenek.

— **Lugosról írják:** Mint minden tanév végén, mióta a helyb. róm. kath. magyar főgymnasium főnáll, úgy az idén is rendeztek június 10-én d. u. a megyeház nagytermében, a gymn. magyar önképzőkör és dalegyesület nyilvános bezáró ünnepet a következő változatos tárgysorozattal: 1. Hymnus (Erkel Ferencztől, vegyes kar); énekelte az ifjusági dalegyesület. 2. Megnyitó beszéd; tartotta Breit József VIII. o. t. elnök. 3. Vörösmarty Mihály föllépte és Zalán futása (értekezés); felolvasta Zsiros Lajos VI. o. t. másod elnök, 4. Honvág (Zsaskovszky Endrétől, vegyes kar); énekelte az ifjusági dalegyesület. 5. Simon Judit (Kiss Józseftől); szavalta Kuttner Ottó VII. o. t. 6. Kedves vendégek és Csokonai (Petőfitől); szavalta Zsiros Lajos. 7. Svájci iskolások dala (gyermek kar); énekelte az ifjusági dalegyesület. 8. Birálat Heine két dalának műfordítása felett; felolvasta Fried József VI. o. t. 9. A sorrenti leány (Schaa-manntól, férfi kar tenor soloval); előadta az ifjusági dalegyesület. 10. A hazaszeretetről (szabad előadás); tartotta-Mussits Sándor VII. o. t. 11. Loreley (Schillertől, vegyes kar); énekelte az ifjusági dalegyesület. 12. Szavalmi verseny; tek. Bésán Mihály kir. közjegyző ur és tek. dr. Berger Hugó orvos ur szivességéből kitűzött jutalmakra. 13. Szomor Dani (Kiss Józseftől); szavalta Breit József. 14. A csónakos (Palotásitól, férfi kar); énekelte az ifjusági dalegyesület. 15. Pályázatok eredményének kihirdetése és jutalmak kiosztása. 16. Bezáró beszéd; tartotta Zsi-

ros Lajos. 17. Hymnus (Erkel Ferencztől, vegyes kar); énekelte az ifjusági dalegyesület. Majdnem minden egyes pont köztetszésben részesült; kiváló dicséretet érdemelt a 3. és 9. pont A szavalati versenyben Zsiros L. VI. o. t. győzött; legtöbb jutalomdíjat pedig Breit József VIII. o. t. nyert. Habár a közönség 4—6¼-ig figyelemmel kísérte az előadásokat, a szavalásnak ugy hiszem csak a szavalati versenyre kellett volna szorítkoznia. Az ünnepi közönség figyelmét ugyanis nemcsak a szavalatok, de még a szabad előadások is, a milyen a 10. pont volt, lekötni képesek. Az ünnep díszét emelték a nagy számmal megjelent lugosi hölgyek továbbá Simonescu Leontin megyei alispán mint a gymn. patronatus elnöke; Suttág Fer. kir. tanfelügyelő és megyei életünk veteránja, Makaj Sándor kir. tanácsosok, kik közül az előbbi a gymnasium jeles tanára volt, az utóbbi pedig mintegy ötven évvel ezelőtt mint krassómegyei aljegyző ezen iskola alapításában tevékeny részt vett; nemkülönben Zsiros Lajos kir. törvényszéki elnök társas és közéletünk lelkes felvillanyozója és végre mind a magyar mind a románjuku helybeli értelmiség számos kiváló tagja. Az ünnep sikerével megelégedett közönség szívesen csatlakozott az ifjuság szónokainak köszönet nyilvánításához, melylyel ezek az önképző és dalegyesület buzgó vezetőinek dr. Dengi János és Pintér Ede gymn. tanároknak fáradozásaiért adóztak. Ezuttal szívünk mélyéből kívánjuk, hogy Bittman Mártonnak, ez érdemű és nemesszivü igazgatónak még sokszor alkalmá legyen azon tantézet növendékeinek sokoldalú haladásában gyönyörködni, mely a hetvenes években leginkább az ő önzetlen fáradozásai folytán főgymnáziummá lett s a melynek ő már husz év óta jó és nehéz viszonyok közt lelkes védője és tapintatos vezetője. E . . . i.

— **Perzsa költő magyar nyelven.** Násszer Eddin perzsa dainok költeményeit bocsájta közelebb sajtó alá Kallsztosz, az „Egyetértés” kitünő tollu munkatársa. A mai számunkban közölt mutatványból mindenki láthatja, hogy a mű a legmelegebb pártolásra lesz érdemes. A 8. esetleg tiz nyomtatott ivre terjedő kötet ára füzve 1 frt 20 kr. Diszkötésben 2 frt. Gyűjtők minden 6 példány után egy tisztelet-példányt kapnak. Az előfizetési pénzek f. é. július hó 1 ig Scheffer Antal urhoz Budapestre (Holló utca 10. sz. a.) czimezve küldendők.

— **Jutalom-könyv.** „Hazaszeretet könyve” cz. ifjusági-gyermek-olvasmányt adott ki Dolinay Gyula az iskolai vizsgálatokra, s e szempontból kiválóan ajánlható, mert olcsó (100 péld. 27 frt 50 kr., 50 péld. 14 frt, 20 péld. 5 frt 80 kr., diszes és gazdag tartalmu. Tartalmát honszeretetre lelkesítő érdekes közlemények képezik. Irtak bele: Várady Antal, dr. Molnár Antal, Komócsy József, Mikszáth Kálmán, Porzolt Kálmán, P. Szathmáry Károly, Radó Antal, Hevesy József, Reviczky Gyula, Szépfaludi Ö. Ferencz, Dolinay Gyula, Földvári István, Relle Iván, Imrédy László, Sziklay János, B. Büttner Lina, György Aladár, Hentaller Lajos, Adorján Sándor, Taylné Hentaller Mariska, Perényi Kálmán, Berényi László, Brankovits György, Szabó Endre, Horváth Zoltán, dr. Ompoly M. Ernő, Lévay Sándor. A kötetke allegorikus szines boritékba van foglalva, és 15 történelmi kép díszíti, 6 tömött ivre terjed, nagyobb gyermekeknek kitünő, becses ajándék. Kisebb gyermekek számára fentebbi áron kapható a „Gyöngysorok” cz. képeskönyv. Mindkettő

levelező lapon szerzőnél: Budapest, Zöldfa-utca 32. sz. utánvétellel rendelhető meg, s azonnal küldetik. E czélszerű és jutányos jutalomkönyveket a legeslegmelegebben ajánljuk az iskolahatóságoknak.

Adomák.

— Marha levéllel utazott Amerikába egy felvidéki tót atyafi, mivel nem tudott utlevelet kapni. Mikor Oderbergben utlevelét kérték, szorultságában két ökörre szóló marhapasszusát mutatta meg az illető hivatalnoknak, a mit az meg se nézve, utjára bocsátotta a tótot. — Hamburgban már szigorubban vették a dolgot, a német hivatalnok már kibetűzni is akarta az előtte ismeretlen nyelven kiállított okmányt, azt kérdezte tőle, persze németül: „Kendét hívják Csakó szarvunak?” a tótnak volt annyi esze, hogy igennel feleljen és a marhatlevéllel szerencsésen el is jutott Amerikába.

* * *

— Uj gyógymód. San-Franciscoban két orvos a beteg ágyánál összeverekedett úgy, hogy a betegnek nevetnie kellett. A nagyj nevetéstől végre izzadni kezdett, amitől azután meggyógyult. Ez u gyógymódra a tudós doktorok pátenst is akarnak kérni.

Történelmi naptár.

Összeállította: Leitner István.

Junius hó.

1530.	junius 16.	Augsburgi vallási gyűlés.
1696.	„ 17.	Szobieski János, a lengyel történelem legünnepeltebb alakja, Bécs város megmentője, meghalt.
1815.	„ 18.	I. Napoleon hatalma a watterlói döntő ütközetben végkép megtöretik.
1867.	„ 19.	Miksa, mexikói császár, Miramon és Mejia tábornokokkal együtt agyonlövetik. (Mexico.)
1722.	„ 20.	A „pragmatica sanctio.”
1377.	„ 21.	III. Eduard angol király †.
1812.	„ 22.	I. Napoleon Oroszországnak hadat üzen.
1814.	„ 23.	VII. Pius pápa Fontainebleauból visszavitetik Rómába.
1859.	„ 24.	Solferinói csata.
1803.	„ 25.	Dumas Sándor a nagyhirű francia regényíró születik. (1870. decz. 5-én †.)
1866.	„ 26.	Porosz-osztrák háboru kezdetét veszi.
1682.	„ 27.	XII. Károly a svédek hős királya s korának jeles hadvezére születik Stockholmban.
323. Kr. e.	junius 28.	Diogenes a nagy cynikus görög bölcsész †.
1866.	junius 29.	Gitschint a poroszok beveszik.
1552.	„ 30.	Temesvár török kézbe kerül.

Temesvár, 1883. június hó 15-én.

I. évfolyam.

12. füzet.

DÉLIBÁB.

SZÉPIRODALMI
ÉS
IFJUSÁGI FOLYÓIRAT.

Megjelenik havonként kétszer, minden 1-jén és 15-én.

Előfizetési árak :

Egész évre 4 frt., fél évre 2 frt., negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő :

Kiadó-tulajdonos :

LÖWY MIKLÓS, IFJ. MAGYAR DÁVID

Kiadó-hivatal :

MAGYAR TESTVÉREK PAPIR-KERESKEDÉSE.

TEMESVÁR,

MAGYAR TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA.

1883.

7194 a.

Tartalom.

<p>1. Fázli Szadik. 221</p> <p>2. Talált levelek IX. 222</p> <p>3. Trefort Ágostonhoz. Kovács Antaltól 222</p> <p>4. A könnyelmű fiu. Elbeszélés ford. Magyar Dávid 223</p> <p>5. Piroskának. Csengeri Jánostól 226</p> <p>6. Egy szem ára. Elbeszélés Halasi Bélától. 227</p> <p>7. Arany mondások 229</p> <p>8. Meghalt a hazáért. Irta Hevessy József 230</p>	<p>9. Az én keblem. Kántor Imrétől 233</p> <p>10. Naplótöredék. Szarvastól 233</p> <p>11. Magyar királyok. Csernus Gerőtől 234</p> <p>12. Szikrák Shakespeare színműveiből. Közli Gálffy István 235</p> <p>13. Az ifjuság számára Egyveleg 236</p> <p>14. Történelmi naptár A borítékon: Szerkesztői üzenetek. Kérdések. Feleletek. Számrejtvény. Szórejtvény. Megfejtések. 240</p>
--	---

Előfizetési fölhívás

„DÉLIBÁB”

első évfolyamának második felére.

Az új félév küszöbén bizalommal kérjük t. olvasóink pártolását.

Mint eddig, úgy ezután is legfőbb célunk lesz, minél hasznosabbat, minél érdekesebbet nyújtani az ifjuságnak.

És minthogy a jövő hónappal megkezdődnek a szünidők, melyek alatt az ifjuság többnyire falun, távol a városok zajától tartózkodik: hirrovatunkat már a jövő számmal gazdagítani fogjuk, közölvén benne nemcsak a nagyvilág eseményeit, hanem a középiskolák értesítőinek kivonát, s azt is, hogymikor kezdődnek meg az egyes tanintézeteknél a beiratások.

Legközelebb „Írók arczkép-csarnoka” czim alatt adunk mellékletet, melyben — elkezdve közoktatásügyünk lángeszű vezérétől, Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi minisztertől, s annak európai hirnevű tanácsosától, Szász Károlytól — adni fogjuk **valamennyi hirnevesb írónk arczképét és életrajzát.**

Minden számhoz négy oldalra terjedő ily melléklap lesz csatolva; a melléklapok összegyűjtve, egy év alatt 100 oldalra terjedő kötetet adnak, mely a „Déliab”-tól külön beköttethető.

Ily módon t. olvasóink minden évben egy-egy kötet irodalom-történet birtokába jutnak — ingyen.

A „Déliab” előfizetési ára egész évre 4 frt., fél-évre 2 frt., évnegyedre 1 frt.

Az előfizetési pénzek ifj. Magyar Dávid urhoz (Temesvár, Magyar-féle könyvnyomda) küldendők.

Szerkesztői üzenetek.

— **F-y. T-r.** Csinos, de a fővárosi lapok már szebben, jobban kimerítettek e tárgyat. Azért hát mentsen föl bennünket a közléstől.

— **K. A. B-n.** Fogadja köszönetünket. Az ígért tudósítást nemcsak szívesen fogadjuk, de kérjük is. — **P. V. k. a. V-a.** Kézesökünk a szép rejtvényekért. Sort kerítünk rájuk!

— **H. B. V. cz.** Kérünk még egy kis türelmet; értekezései az elbeszálás befejezése után jelennek meg. — **Cs. G. F-m.** Köszönet a küldeményért. — **Sz. Sz. L-s.** Igazán szép a beküldött czikk, s minthogy éppen alkalmoszerű is, siettünk a mai számunkban közölni.

— **D.-L. Z-n.** Miért nézne tul? De mikor „gelb auf gelb“ ott diszlik a német czím a levél élén. Nem vesszük zokon azt, hogy németül van; de igenis azt, hogy miért nincs ott magyarul is? — **Zengő** Tóbiásnak Mily őszinte vallomások! ön tudja, hogy ostromolja a szerkesztőt a holdkóros poéták raja s ön mégis beállít „gyártmányaival.“ Sőt még fenyeget, irván: . . . „de én előlem hiába fut, én fölkeresem önt, mert tudja meg, én vagyok az a boldog haladó, kinek keblében magasztos eszmék kergetődznek. Füst tamad keblemben, mikor az iskola padjára leülök, a tanár előadása alatt tisztulnak eszméim, stb. stb.“ Csak azért közöltük leveléből ez „elménczhetném“ sorokat, hogy az olvasó fogalmat szerezzen azon bosszuságról, melyet egy-egy dologtalan rugott lángész okoz a szerkesztőnek, ki soha semmit sem vétett Zengő Tóbiás urnak. Egyetlen elégtételünk volna az, hogy ideiktatnánk egy strófát Zengő ur füstölő keblének zöngeményiből, ha Tóbiás ur meg arra nem magyarázná, hogy füstölő verse osakugyan megjelent a „Délbáb“-ban. — „**Scriblerek.**“ A czikk fordítottnak látszik; noha tárgya érdekes, de kidolgozása untató. Nem közöljük. — **Z. K. L-n.** Pompás, szép munka; nemsokára sort kerítünk rá. — **L. D. K-n.** Így már szeretjük; legyen ön inkább jó próza-író, mint rossz poeta. A czikk jönni fog.

T. A. V. B-n. A másik lappal csak a jövő hónaptól kezdve szolgálhatunk. A kérdéses czikk is akkor fog megjelenni. A mostaniért köszönet; a jövő számunkban közöljük.

Kérdések.

— Ki volna szíves t. előfizető-társaim közül velem tudatni; hogy miként lehet kiszámítani, hogy valamely nap, p. o. 1648. október 15-ke a hét melyik napjára esett. Valahol én is olvastam, de kiment emlékezetemből. A szíves tudósító fogadja előre is köszönetét az

alföldi diáknak.

Feleletek.

— **P. K.** kérdésére: Valamely mű kiadásánál csak a szedés kerül sokba: a papíros és fűzés kevésbe kerül ezzel szemben. Minél több példányban kel el tehát a mű, annál jobban kifizeti magát, s annál olcsóbban árusítható el. Valamely mű kiszédetése péld. belekerül 200 frtba; a papíros és fűzés 40 frtba kerül. Ha e mű 1000 példányban adatik el 1 frtjával, ugy 760 frt tiszta nyereséget hajt; ha azonban nagyobb a rendelkezésre álló olvasó-közönség, s így nagyobb a verseny is, a művet csak 50 krért lehet jutányosan eladni; de ilyenkor legalább is 10,000 vevőre számíthatni; minthogy pedig a szedés költsége ugyanaz marad, mintha 100 példányban adatnék el a mű, s csupán a papíros és fűzés kerül néhány forinttal többbe, — a tiszta nyereség — daczára hogy a mű ára csak 50 kr. — jóval fölülhaladja a másik kiadás tiszta nyereségét. Innen van, hogy a csupán 8 millió magyar közönség számára csak sokkal drágábban nyújthatni valamely művet, mint a közel 60 millió németnek. Innen van, hogy a „Karthausi“, mely eredetileg magyar mű, fél annyiba kerül német kiadásban, mint magyarban.

S. T.

Megfejtések.

A 10-dik számunkban közölt talányok megfejtését utólag beküldte hozánk: Bécsi Gedeon H.-M.-Vásárhelyről.

A mult számunkban közölt talányok megfejtése a következő:

A szórejtvényé: Helyesen fejtették meg: Löwy Vilmos Módos, Pálfi Antal Szeged, Dezső Kálmán Kolozsvár, Antalfy Károly Pozsony, Hofbauer Imre Déva, Gámán Antal Maros-Vásárhely.

A számrejtvényé: Kölcsey Ferencz. Helyesen fejtették meg: Ifj. Krausz Adolf Temesvár, Pálfi Antal Szeged, Lendvai Sándor Arad, ifj. Priváry Antal Mosony, Antos Dezső Kassa, Schattelesz Mór Temesvár.

Számrejtvény.

A. K. tól.

1 6 7 11 4 5. Város Magyarhonban.
25 24 21 — — — Szesztes ital.
7 20 18 5 20 13. Magyar király.
3 12 18 19 20 4. Név.
23 11 7 17 2 — — — híres ókori költő.
20 16 11 12 18 11 4. Név.
4 17 19 5 11 21 9. Amerikai város.
21 15 16 11 — —. Madár.
9 8 14 22 10 6 21, 7 20 9. Folyó Azsiában.
1—25. Híres magyar hős.

A helyesen megfejtők nevei a jövő számban közöltetnek. — Az előfizető-megfejtők közül kihuzottnak jutalmul adatik: „A Hazaszeretet Könyve.”

Számrejtvény.

14 9 8 10. Madár.
8 15 12 11 4. Illatos virág.
3 13 7 14 6. Férfinév.
1 11 1 11. Istennő.
2 4 8 7 9 11 Ragadozó állat.
14 15 8 13. Női név.
12 11 1 16 Folyó Romániában.
13 12 11 14. Földrész.
6 1 16 16 9 8 14. Egy játék.
1 8 4 11. Szükséges minden embernek
8 4 7. Vizi állat.
5 13 6. Hüvelyes vetemény.
1—17. E rejtvény szerkesztője.

A helyesen megfejtők nevei a jövő számban közöltetnek.

Szótag-rejtvény.

Ifj. Krausz Adolf-tól.

Bert, ve, ne, cum, res, on, ke, us, gó, lid, ca, e, ce, di, sze, pe, or, in, li, re,
ró, kro, u, li, ne.

1 Istennő.
2 Folyó Franciaországban.
3 Hegy Görögországban.
4 A parasztnak egy szántó eszköze.
5 Férfi név.
6 Isten.
7 Festő anyagot szolgáltatató növény.
8 Ásvány.
9 Tó Afrikában.
10. Ha az vagy, jó tulajdonságod van.

A fentebbi 25 szótagból oly 10 szó alkotandó, melyeknek kezdő betűik felülről lefelé olvasva egy híres csillagász, végbetűik pedig alulról fölfelé olvasva egy híres görög szónok nevét adják. — A megfejtők nevei közöltetnek.